

CÜMLE KONUSU

Cümlede üzerinde durulan kavramlar cümlenin konusunu verir.

» Öğretmen bir toplumun yapı taşıdır.
öğretmenin önemi

CÜMLENİN ANA FİKRİ (ANA DÜŞÜNCE)Sİ

Bir cümlede asıl anlatılmak istenen fikir veya cümlede verilmek istenen mesaj ana fikir denmektedir.

» Eğer bir romancı yazdığı eserlerin geniş kitleler tarafından okunmasını, beğenilmesini arzu ediyorsa yapacağı ilk iş seslendiği halkın anlayabileceği bir dil kullanmak olmalıdır.

Bu cümlede anlatılmak istenen düşünceyi “Yalın bir dil kullanan sanatçı, daha fazla okunur.” şeklinde öz olarak ifade edebiliriz. Bu da cümlenin ana düşüncesi olur.

CÜMLEDEN ÇIKARILABİLECEK VEYA ÇIKARILAMAYACAK YARGI

Bir cümle verilir ve bu cümlede anlatılmak istenenin veya cümleden çıkarılabilecek yargının ne olduğu sorulur.

Bir cümle verilir ve bu cümleden çıkarılamayan ya da cümlenin anlamıyla çelişen yargıları bulmamız istenir.

DÜŞÜNCENİN YÖNÜNÜ DEĞİŞTİREN SÖZCÜKLER

Cümle içindeki kelimeler anlamca birbirini tamamlar. Fakat bir konudan başka bir konuya geçilirken “fakat, ama, lakin, ancak, oysa, ne var ki, yalnız, halbuki” gibi anlamın akışını değiştiren sözcükler kullanılabilir. Bu tür sözcükler cümlede anlamın akışını değiştiren sözcüklerdir.

Örnek

» Ahmet çalışkan, dürüst, efendi bir öğrencidir; ama ...
“ama” bağlacından sonra kullanacağımız ifade daha önce kullanacağımız ifadenin zıddı olacaktır.
Ahmet çalışkan, dürüst, efendi bir öğrencidir; ama yazısı güzel değil.

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerin konularını bulunuz.

1- Gelecek nesillere yaşanır bir dünya bırakmak için çevreyi korumalıyız.

2- Başarı doğuştan gelmez alın teri ile emeğin ürünüdür.

3- İyi bir gözlemci olmak yeterli değildir, insan önce kendisini görebilmelidir.

[] Çalışmanın başarıdaki önemi.

[] İnsanın kendisini tanıması gerektiği.

[] Çevrenin korunmasının gerekliliği.

Aşağıdaki cümleden çıkarılabilecek yargılara +, çıkarılamayacak yargılara - koyunuz.

"Bir kişi ile sohbet ederken hep kendimizden söz eder, kendi düşüncelerimizi öne sürersek karşımızdakinin susmasına ve bir süre sonra sohbetin kesilmesine yol açarız."

() İyi bir iletişim için sürekli konuşmalıyız.

() Konuşurken hep kendimizden bahsetmemeliyiz.

() Hep kendimizden bahsetmek iletişimi bozar.

() Kendinizden çok bahsediyorsanız insanlar sözlerinizi keser

() İnsanları sadece kendi düşüncemizle bunaltmamalıyız.

Aşağıdaki cümlelerde anlam yönünü değiştiren kelimeleri daire içine alınız.

Hasta adam, iyileşmek için doktor doktor dolaştı; ne var ki hastalığına çare bulamadı.

Ankara güzel, düzenli, planlı bir şehirdir; fakat denize kıyısı yoktur.

Gelemeyeceğini söyledi, hâlbuki vakti vardı.

ETKİNLİK

» Mehmet'in kardeşi dün de okula gitmedi.

Bu cümleden çıkarılabilecek ve çıkarılamayacak anlamları bulalım:

- [] "Mehmet evin tek çocuğu değildir."
[] "Mehmet 'in kardeşi 0-6 yaş arasında değil."
[] "Mehmet 'in kardeşi bugün de okula gitmemiş."
[] "Mehmet kardeşinden başarılıdır."

» İnsan, bazı şeyleri söylemeyi seçtiği için değil; onları belli bir biçimde söylemeyi seçtiği için 'yazar'dır.

Bu cümleden çıkarılabilecek ve çıkarılamayacak anlamları bulalım:

- [] Bazı şeyleri söyleyenler yazar olur.
[] Yazarlar söyleyecekleri için belli bir biçim seçerler.
[] Yazar olmak çok zor bir iş değildir.
[] Yazar olmak farklı biçimde söylemeyi gerektirir.

Aşağıdaki kelimeleri cümle haline getiriniz.

İnsan okuyarak bilgi alır fakat yaşayarak öğrenen bir varlıktır.

Konusu:
.....

Aşağıdaki kelimeleri kullanarak anlam yönü değişmiş cümleler yazınız.

Halbuki:
.....

Fakat:
.....

TEST

"Fırtınalı günlerde bile sarsılmayan bir kale gibi durur." cümlesiyle anlatılan biri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Güvenilir B) Kararlı C) Güçlü D) Telaşlı

"Yüksek dağın başı dumanlı olur." Atasözünü açıklayan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Önemli iş yapanlar, sürekli sorumluluklarının sıkıntısı içinde olurlar.
B) Sabır acıdır ama tatlı bir meyvesi vardır.
C) Büyük servetler bazen insanı yalnızlaştırır.
D) Sevgi ve nefret arasındaki fark şaşılacak kadar azdır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi "özgün olmayı başarabilen bir sanatçı gelecek kuşaklara kalabilir" cümlesiyle aynı anlamdadır?

- A) Geleceğe kalan sanatçıların kitapları çok okunur.
B) Başkalarına benzemeyen sanatçılar ölümsüz olur.
C) Çoğu sanatçı sadece kendi döneminde ilgi görür.
D) Sanatçılar ölümsüz olmak için çok eser bırakmalıdır.

"Sanat yalnızca kendi toplumunu değil tüm insanlığı kuşatmalıdır ?

Yukarıdaki cümlede sanatın hangi yönü vurgulanmıştır ?

- A) Evrenselliği B) Kalıcılığı C) Özgünlüğü D) Sadeliği

"Aynı aileden hem iyi hem de kötü insan yetişebilir." biçiminde açıklanan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir başa bir göz yeter.
B) Bir ağaçta gül de biter, diken de.
C) Bir ağacın gölgesinde bir sürü yatar.
D) Bir koyundan iki post çıkmaz.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlamın yönünü değiştiren bir ifade kullanılmamıştır?

- A) Her şey anlatıyorum fakat beni dinlemiyor.
B) Ben geldim çünkü orada işim bitmişti.
C) Televizyon kapalıydı halbuki maç izlemek istiyordum.
D) Bu iş çok zordu lakin biz de azimliydik.